

Göran Djurfeldt (red.), Indien. Afhængighed og underudvikling. En antologi. København: Forlaget Aurora, 1979. 317 s. 98 kr.

Samfundsdebatten på den indiske venstrefløj har i en årrække været kendetegnet ved vitalitet og nytænkning. Det gælder især debatten blandt marxister, hvis udgangspunkter ligger tæt op ad det politisk-ideologiske grundlag for CPI (M), (Communist of India, Marxist). Nytænkningen har ikke været så udpræget for så vidt angår hverken strategi- og taktikopfattelserne eller abstrakt teoridannelse, men først og fremmest for så vidt angår den konkrete samfundsanalyse. På dette område må indisk marxistisk samfundsvidenskab til gengæld regnes blandt de mest betydningsfulde i verden i dag. Den foreliggende antologi rummer et forsøg på at indføre skandinaviske læsere i netop denne side af den indiske marxisme.

Skriftsamlingen er opbygget som en analyse af det indiske samfund i dets helhed, omend der selvsagt har måttet udelades adskillige aspekter ved denne helhed. Den første artikel, af Irfan Habib, omhandler koloniseringen af den indiske økonomi fra midten af 1700-tallet til omkring år 1900. Derpå følger, i et uddrag svarende til omkring halvdelen af den oprindelige artikel, Utsa Patnaiks nu klassiske analyse af kapitalismens udvikling i landbruget fra den tidlige kolonitid og frem til 1960'erne. Staffan Lindberg fører i den tredje artikel analysen videre med et referat af den omfattende debat om produktionsmåden i det indiske landbrug. Stilistisk falder Lindbergs artikel ved siden af, i og med at det her er en vesteuropæisk marxist, der sammendrager og kommenterer de mange indiske forsøg på at nå frem til en teoretisk forståelse af landbrugsøkonomien og den sociale struktur på landet. Det er dog meget forståeligt, at redaktøren har valgt denne fremgangsmåde. En enkelt eller to af de originale debatindlæg ville næppe have givet et så overbevisende indtryk af synspunkternes mangfoldighed og de mange bud på en analyse af strukturerne og udviklingstendenserne i landsektoren. Derudover ville et udvalg af de originale debatindlæg også have lagt beslag på adskillige flere sider. Uagtet berettigelsen i den benyttede fremgangsmåde kan der imidlertid ikke bortses fra en afgørende betænkelighed: Sammendraget giver et indtryk af en debat præget af postulater og henvisninger til de klassiske marxistiske tekster, medens det centrale i realiteten har været de mange forsøg på at fremføre empirisk belæg for de forskellige teoretiske tolkninger.

Efter de to tekster omhandlende landbruget følger en, hvori der fokuseres på forholdet imellem landbrug og industri. Det drejer sig om et stærkt forkortet uddrag af Ashok Mitras overordentligt væsentlige bog, Terms of Trade and Class

Göran Djurfeldt (red.), Indien. Afhængighed og underudvikling. En antologi. København: Forlaget Aurora, 1979. 317 s. 98 kr.

Samfundsdebatten på den indiske venstrefløj har i en årrække været kendetegnet ved vitalitet og nytænkning. Det gælder især debatten blandt marxister, hvis udgangspunkter ligger tæt op ad det politisk-ideologiske grundlag for CPI (M), (Communist of India, Marxist). Nytænkningen har ikke været så udpræget for så vidt angår hverken strategi- og taktikopfattelserne eller abstrakt teoridannelse, men først og fremmest for så vidt angår den konkrete samfundsanalyse. På dette område må indisk marxistisk samfundsvidenskab til gengæld regnes blandt de mest betydningsfulde i verden i dag. Den foreliggende antologi rummer et forsøg på at indføre skandinaviske læsere i netop denne side af den indiske marxisme.

Skriftsamlingen er opbygget som en analyse af det indiske samfund i dets helhed, omend der selvsagt har måttet udelades adskillige aspekter ved denne helhed. Den første artikel, af Irfan Habib, omhandler koloniseringen af den indiske økonomi fra midten af 1700-tallet til omkring år 1900. Derpå følger, i et uddrag svarende til omkring halvdelen af den oprindelige artikel, Utsa Patnaiks nu klassiske analyse af kapitalismens udvikling i landbruget fra den tidlige kolonitid og frem til 1960'erne. Staffan Lindberg fører i den tredje artikel analysen videre med et referat af den omfattende debat om produktionsmåden i det indiske landbrug. Stilistisk falder Lindbergs artikel ved siden af, i og med at det her er en vesteuropæisk marxist, der sammendrager og kommenterer de mange indiske forsøg på at nå frem til en teoretisk forståelse af landbrugsøkonomien og den sociale struktur på landet. Det er dog meget forståeligt, at redaktøren har valgt denne fremgangsmåde. En enkelt eller to af de originale debatindlæg ville næppe have givet et så overbevisende indtryk af synspunkternes mangfoldighed og de mange bud på en analyse af strukturerne og udviklingstendenserne i landsektoren. Derudover ville et udvalg af de originale debatindlæg også have lagt beslag på adskillige flere sider. Uagtet berettigelsen i den benyttede fremgangsmåde kan der imidlertid ikke bortses fra en afgørende betænkelighed: Sammendraget giver et indtryk af en debat præget af postulater og henvisninger til de klassiske marxistiske tekster, medens det centrale i realiteten har været de mange forsøg på at fremføre empirisk belæg for de forskellige teoretiske tolkninger.

Efter de to tekster omhandlende landbruget følger en, hvori der fokuseres på forholdet imellem landbrug og industri. Det drejer sig om et stærkt forkortet uddrag af Ashok Mitras overordentligt væsentlige bog, Terms of Trade and Class

Relations, (Frank Cass 1977). Redaktøren har skrevet en god indledning om Mitras' grundlæggende to-sektormodel med fire klasser. Selve teksten er på baggrund heraf læselig. De væsentligste teser vedrørende alliancen imellem landoligarkiet og bourgeoisiet, og vedrørende ændringer i bytteforholdet til landoligarkiets fordel med den deraf følgende krise for kapitalismens udvikling, - disse teser fremgår klart af teksten. Men man må desværre samtidig konstatere, at forkortelsen har været så hårdhændet, at Mitras argumentation og belæg i adskillige sammenhænge er blevet uklar, henholdsvis mangelfuld. Oversætteren har ydermere forstærket Mitras i forvejen lidt knudrede og abrupte skrivemåde.

Antologiens femte tekst er et forkortet uddrag af Ajit Roys klassiske og velinformerede Monopoly Capitalism in India, (Naya Prokash 1976). I de medtagne afsnit beskæftiger Roy sig først med spørgsmålet om, hvilke klasseinteresser der er dominerende. I forlængelse heraf skitseres finanskapitalens vækst og forholdet imellem staten og de store industri- og finanshuse.

Med N.K. Chandras efterfølgende artikel rettes opmærksomheden udad, imod de mangfoldige økonomiske forbindelser imellem Indien og Vestmagterne. Der er tale om en stærkt forkortet oversættelse af en artikel fra 1973 omhandlende især udenlandsk bistand, samhandel, udenlandske private investeringer og teknologi-overførsler.

Efter Chandras artikel følger tre tekster, der sammenfattende kan karakteriseres som bidrag til belysning af Indiens nyere politiske historie. I den første af disse tre artikler beskriver Mohan Ram den væbnede bondeopstand i Telengana-distriktet i årene 1946-51. Derpå følger en skildring af Naxalit-bevægelsen, eller rettere af CPI (M-L)'s forsøg på at 'udslette klassefjenderne' i en række landområder i 1969-70. (CPI (M-L) står for Communist Party of India, Marxist-Leninist). Forfatteren til denne tekst er Biplab Dasgupta, som i sin vurdering i særlig grad påpeger svaghederne ved Naxalitternes udslettelseskampagne. Endnu en prøve på den indiske marxismes analyse af den politiske udvikling findes i Ghansham Shahs artikel om den såkaldte Bihar-bevægelse, dvs. den folkelige rejsning i denne delstat i 1974-75, vendt imod Indira Gandhi og Kongrespartiet.

Sidst i tekstsamlingen præsenteres en oversigtlig drøftelse af forholdet imellem kastesystemet og klassestrukturen. Forfatteren er Georges Kristoffel Lieten. Artiklen behandler en central problemstilling, men breder sig samtidig over så stort et felt, at intet underkastes en tilfredsstillende analyse.

Værket afsluttes med et efterskrift af Göran Djurfeldt. Heri skitseres den seneste politiske udvikling fra 1975 til sommeren 1979. Mange vil sikkert finde det interessant at læse denne velinformerede og engagerede kommentar til især

undtagelsestilstanden. Desuagtet må jeg dog give udtryk for en vis skepsis. Jeg finder det vanskeligt at opfatte efterskriftet som et naturligt element i antologien, primært fordi det ikke rummer nogen egentlig analyse.

I en samlet vurdering af antologien må det fremhæves som prisværdigt, at man på denne måde har forsøgt at fremlægge eksempler på samfundsanalyser, der hidtil har været ganske ukendte i Skandinavien uden for den lille gruppe af Indienforskere. Og som anført i indledningen er der tale om analyser, som bestemt er et nøjere studium værd. Beklageligt er det blot i denne forbindelse, at derved redaktionen og oversættelsen har været en generel tendens til at udskille dele af det empiriske datamateriale, der i de originale tekster tjener som belæg for fremførte påstande. Udover at argumentationen derved svækkes, får det også den konsekvens, at læseren går glip af væsentlige forsøg på at anvende abstrakt teori i konkret analyse.

Afslutningsvis skal det nævnes, at det ikke forekommer ganske indlysende, at teksterne burde oversættes til dansk. Svarhedsgraden er gennemgående så høj, at bogen formentlig alligevel især vil blive anvendt af intellektuelle med fornødne engelskkundskaber til at tilegne sig stoffet på originalsproget. Dog kan det ikke udelukkes, at gymnasieelever og yngre universitetsstuderende, foruden andre med lignende forudsætninger, kan have stort udbytte af oversættelserne. Og under alle omstændigheder er det værdifuldt at have samlet de pågældende tekster, der ellers ville være vanskelige at fremskaffe.

John Martinussen

Jens Gunst og Mogens Munk Rasmussen, Virksomhedsøkonomi for private og offentlige virksomheder, (Danmarks Forvaltningshøjskoles skriftserie), København: Samfundsvidenskabeligt Forlag, 1979. Bd. I: 261 s. + Bd. II: 169 s. 193,75 kr.

Traditionelt har det i USA været en udbredt opfattelse, at offentlig og privat virksomhed med fordel kunne og burde studeres under ét, og gennem de seneste år har en tilsvarende opfattelse gjort sig stadig stærkere gældende i Vesteuropa. Her i landet kan for eksempel den københavnske handelshøjskoles studieprogrammer, principprogrammet for forvaltningsuddannelsen på AUC og oprettelsen af det halvoffentlige Dansk Management Center i vid udstrækning betragtes som et cadeau til denne opfattelse.

Det teoretiske udgangspunkt for den tilstræbte integration har været især driftsøkonomernes påpegning af, at private organisationer og virksomheder i mange henseender er pålagt restriktioner og har relationer til omverdenen, som be-